

Analyse-instrumenten

Om calamiteiten steeds beter te kunnen voorkomen, zijn er analyse-instrumenten ontwikkeld. In deze leereenheid kom je erachter wat analyse-instrumenten zijn, hoe ze werken en hoe ze eraan kunnen bijdragen dat zich geen calamiteiten voordoen.

In zorgorganisaties werken mensen. Het zal daardoor nooit lukken om helemaal geen fouten te laten gebeuren. Om zo veel mogelijk van fouten te leren en calamiteiten in de toekomst te voorkomen, zijn er **analyse-instrumenten** ontwikkeld.

Analyse-instrument

Een analyse-instrument is een soort methode om iets te beoordelen. Een zorgorganisatie gebruikt die methode achteraf, dus na een calamiteit. Met de methode beoordeelt de organisatie:

- wat er precies is gebeurd
- hoe dit is gebeurd
- wat er een volgende keer anders gedaan moet worden om een calamiteit te voorkomen

Er zijn verschillende analyse-instrumenten:

- de PRISMA-methode
- de SIRE-methode
- de Decentrale Analyse Methode (DAM)
- de TRIPOD-incidentanalysemethode (ook wel TRIPOD bèta genoemd)

Dit zijn allemaal methodes die in zorgorganisaties na een calamiteit kunnen worden gebruikt.

Hoe werken de analyse-instrumenten?

Alle analyse-instrumenten zijn methodes die helpen om de oorzaken van incidenten te vinden. Als de zorgorganisatie oorzaken vindt, kan zij dingen verbeteren en verkleint dat de kans op calamiteiten.

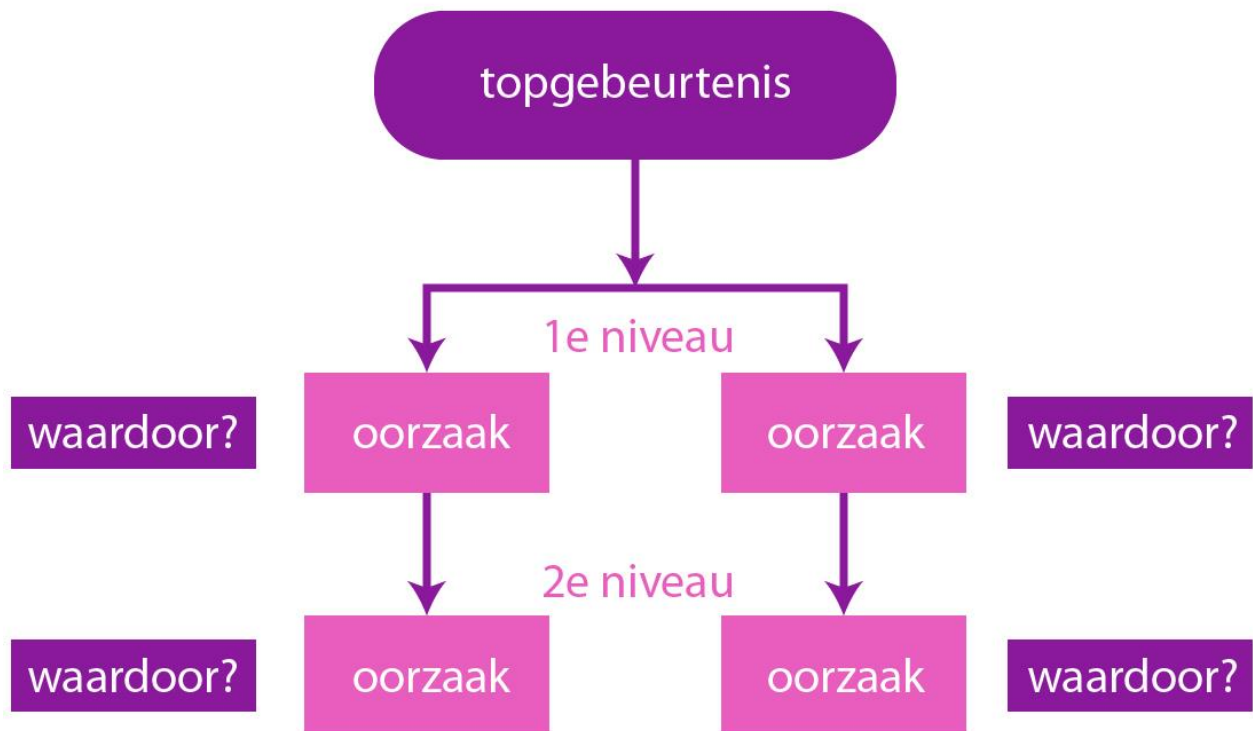
De PRISMA-methode

Voor de PRISMA-methode stelt de zorgorganisatie eerst een team samen. Dit team zet alle dingen die tijdens een calamiteit zijn voorgevallen, heel netjes en gestructureerd op een rijtje. De teamleden zetten de gebeurtenissen in een soort plaatje onder elkaar, met de belangrijkste gebeurtenis bovenaan. Wanneer ze alle gebeurtenissen van boven naar beneden hebben opgeschreven, is het meestal wel duidelijk hoe een calamiteit heeft kunnen gebeuren.

Het team kan daarna verbetermaatregelen noemen die goed bij de organisatie passen. Ten slotte maakt het team een eindverslag, dat bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd terechtkomt.

Bij PRISMA wordt alles op een rij gezet: zo ontstaat de oorzakenboom.

Oorzakenboom PRISMA

De SIRE-methode (Systematische Incident Reconstructie en Evaluatie)

De SIRE-methode is ook een gestructureerde manier om te onderzoeken hoe een calamiteit zich precies heeft voorgedaan. Bij deze methode worden personen die met de calamiteit te maken hadden, geïnterviewd en uitgenodigd om vrij te spreken. Wat speciaal bij SIRE hoort, is de vrijheid van spreken.

In de gesprekken wordt er heel goed op gelet dat niemand de schuld krijgt en dat iedereen zich vrij voelt om te praten over wat er is gebeurd. Een team wordt alleen samengesteld als het nodig is. Op basis van de gesprekken wordt er een verslag gemaakt. Een zorgorganisatie voert de SIRE-methode meestal niet zelf uit, maar huurt mensen in die hier gespecialiseerd in zijn.

In de gesprekken wordt er heel goed op gelet dat niemand de schuld krijgt.

Decentrale Analyse Methode (DAM)

De Decentrale Analyse Methode lijkt voor een deel op de PRISMA-methode en voor een deel op de SIRE-methode. Net als in de PRISMA-methode worden alle gebeurtenissen heel precies en gestructureerd opgeschreven.

Bij de DAM-methode wordt ook gewerkt met een tijdlijn. Op die lijn staan alle gebeurtenissen in chronologische volgorde, dat wil zeggen: in de volgorde waarin ze zijn gebeurd. Ook wordt er gekeken naar het verband: de samenhang tussen die gebeurtenissen.

De TRIPOD-methode

De TRIPOD-methode gaat ervan uit dat er onzichtbare of sluimerende (onopvallende) fouten in de organisatie zijn. Deze onopvallende fouten tijdens het werk zorgen voor onveilige handelingen. En door die onveilige handelingen kan er een calamiteit ontstaan.

Met de TRIPOD-methode wordt een aantal (kleine en grote) calamiteiten verzameld en geordend. Door deze naast elkaar te leggen en te onderzoeken, wordt duidelijk welke (sluimerende) fouten er in de organisatie zijn. Daarna stelt de organisatie verbeteringen op.

Keuze voor methode

Voor verschillende calamiteiten kan een zorgorganisatie verschillende methodes gebruiken. Bij incidenten met een ernstige afloop is de uitgebreide SIRE-methode een goede keuze.

Voor andere incidenten is de PRISMA-methode, de DAM-methode of de TRIPOD-methode een goede optie. Het is handig om steeds hetzelfde analyse-instrument voor hetzelfde soort incidenten te gebruiken. Zo kan de organisatie incidenten goed vergelijken, zodat er ook meer verbeterpunten naar voren komen.